

WIJER, ridder Hendrik J. van de (Budingem 16 november 1883 – Leuven 4 december 1968).

Was de jongste zoon uit een landbouwersgezin. Van de Wijer studeerde na Grieks-Latijnse humaniora aan het Onze-Lieve-Vrouwcollege te Tienen, Germaanse filologie in Leuven (1901-1905). Na een studieverblijf in Oxford, Cambridge en Londen (1907-1908) en Berlijn (1908-1909), waar hij tevens de eerste lector in de Nederlandse taal- en letterkunde was, werd hij leraar aan het Koninklijk Atheneum te Brugge (1906-1918), docent (1918) en gewoon hoogleraar (1920-1954) aan de universiteit in Leuven.

Van de Wijer was de stichter van het Instituut voor Vlaamsche Toponymie (1923) en van de Vlaamsche Toponymische Vereeniging (1925), lid van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie (1926), corresponderend (1928) en werkend lid van de Koninklijke **Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde** en in 1944 bestuurder. Hij was tevens secretaris-generaal van het International Committee of Onomastic Sciences en stichter van het International Centre of Onomastics te Leuven (1949). Hij was lid van talrijke buitenlandse naamkundige verenigingen. In 1955 verleende de Universiteit van Salamanca hem het doctor honoris causa. Op 17 maart 1967 werd hem erfelijke adeldom verleend met de persoonlijke titel van ridder.

Van de Wijer maakte een bescheiden debuut in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd als secretaris van de plaatselijke afdeling van het **Algemeen-Nederlands Verbond** te Brugge. In Kortenberg, waar hij van 1919 tot 1928 woonde, richtte hij de Kristelijke Volksbond op. Hij werd voorzitter van de **Katholieke Vlaamsche Landsbond** (KVL) en nam later de leiding in soortgelijke initiatieven in Leuven zoals de Vliebergh-Dosfelvereniging, de Vlaamsche

Club, de Kristene Volkspartij met haar orgaan *Nieuw Leven*.

Eind 1934 stichtte Van de Wijer samen met een aantal Leuvense collega's en vrienden het weekblad *Nieuw Vlaanderen*. In het nummer van 17 augustus 1935 getiteld "Nieuw Wegen" en ondertekend door Van de Wijer werd gepleit voor een "ruime concentratie rond de federale gedachte".

Na de verkiezing van Van de Wijer als algemeen voorzitter van het in 1936 opgerichte **Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond** (KVOHV) werd *Nieuw-Vlaanderen* de spreekbuis van dit verbond. Op initiatief van dit blad en in samenwerking met het KVOHV en de KVL werd op 19 juli 1936 te Leuven het **Congres der Vlaamsche Concentratie** gehouden. Van de Wijer was voorzitter en sprak tevens de openingsrede uit. Het congres zocht naar mogelijkheden tot een Vlaamsgezinde rechtse politieke frontvorming. Ondanks het **Beginselakkoord KVV-VNV** in december 1936 tussen de Katholieke Vlaamsche Volkspartij (KVV) en het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV), mislukte de eigenlijke opzet; het was volgens Van de Wijer in 1942 "een lange reis in het land van Utopia" geweest. Bij de aanvang van de Tweede Wereldoorlog moest *Nieuw Vlaanderen* een zuiver cultureel week-

PROF. VAN DE WIJER

Hendrik van de Wijer was hoogleraar in Leuven. Hij was in 1934 medestichter van *Nieuw Vlaanderen* en bijverde de Vlaamsche Concentratie. Hij verrichte wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de toponymie. (AMVS)

blad worden. Van de Wijer is erin geslaagd het tot in 1944 onafhankelijk in leven te houden.

Ook te Leuven heeft Van de Wijer tot aan de Tweede Wereldoorlog actief deelgenomen aan het Vlaamse studentenleven. Hij was een trouw bezoeker van de Verbondsvergaderingen. Samen met Lodewijk Scharpé en Arthur Boon stichtte hij op 28 april 1928 de Leuvense Oud-germanistenvereniging; hij was ook de eerste erevoorzitter van de faculteitskring Germania, door René F. Lissens in 1930 opgericht.

Als organisator van het wetenschappelijk onderzoek der plaatsnamen in Vlaanderen heeft Van de Wijer, onder meer in opdracht van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie, de spelling van de Vlaamse gemeentenamen aan de vigerende spelling van het Nederlands aangepast en in de brochure *De Vlaamsche gemeentenamen in moderne spelling* (1929) gepubliceerd. Na een lange discussie, vooral in de Franstalige pers, werden op 15 augustus 1937 de nieuwe schrijfwijzen verplicht in alle officiële diensten. Op wetenschappelijk gebied heeft Van de Wijer zich verdienstelijk gemaakt door de uitgave van een aantal toponymische studiën, alsmede van het tijdschrift *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde en van de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam* (jg. 1, 1925) – dat sinds 1969 verschijnt onder de titel *Naamkunde* – en van de verschillende reeksen van het Instituut voor Naamkunde te Leuven. Vanaf 1950 gaf Van de Wijer het tijdschrift *Onoma-Bibliographical and Information Bulletin* uit; het is het orgaan van het International Committee of Onomastic Sciences.

WERKEN: 'Bio-bibliografie van H.J. van de Wijer', in *Jaarboek van de KVATL* (1958), p. 159-168 en (1960), p. 161.

LITERATUUR: *Germania* (gedenkboek), uitgegeven naar aanleiding van het tweede lustrum (in 1940) van de Faculteitskring Germania te Leuven, 1942; – Huldenummer van Nieuw Vlaanderen (13 november 1943); – H. Draye, 'H.J. van de Wijer-Biographie-bibliographie', in *Feestbundel H.J. van de Wijer, den Jubilaris aangeboden ter gelegenheid van zijn vijftienvigti jarig hoogleraarschap aan de R.K. Universiteit te Leuven 1919-1943*, 1944, p. 7-17; – H. Draye en K. Roelandts, 'Tien jaar naamkunde te Leuven', in *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde* (1954), p. 1-17; – O. Leys, 'H.Jos. van de Wijer', in *Notice biographique et bibliographique et doctorat honoris causa* (Salamanque, 1955), 1957; – H. Draye, 'Het wetenschappelijk werk van Prof. Dr. H.J. van de Wijer', in *Mededelingsblad van het V.V.A.* (1963), p. 4-8; – J. Lebeer, 'De aktiviteit van Prof. Dr. H.J. van de Wijer op vlaams gebied en meer in het bijzonder in het K.V.O.H.V.', in *Mededelingsblad van het V.V.A.* (1963), p. 9-16; – 'In memoriam H.J. van de Wijer 1883-1968', in *Mededelingsblad van de Vereniging voor Naamkunde* (1968), p. 97-104; – H. Draye, 'Prof. Dr. van de Wijer en de Vlaamse plaatsnaamkunde', in *Onze Alma Mater* (1969), p. 77-90; in *Handelingen van de Commissie voor Toponymie en Dialectologie* (1969), p. 39-57 en in *Jaarboek van de KVATL* (1971), p. 96-104; – id., 'Wijer, Hendrik van de', in *NBW*, VIII, 1979; – G. Eyskens, *De memoires*, 1993.

ILLUSTRATIE(S), zie: onderwijs (hoger: Leuven), Cyriel Verschaeve (2, rechts), Vlaamse Concentratie.

HENRI DRAYE* EN INGRID VAN DE WIJER